

ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه نوجوان:

ساختار عاملی، روایی و پایایی

علی خدایی^{1*}، سید میثم سید احمدی²

1. استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور

2. کارشناس علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان کردستان

تاریخ دریافت: 1399/01/22 تاریخ پذیرش: 1399/12/26

Psychometric Properties of the Trait Emotional Intelligence- Adolescent Short Form: Factor Structure, Validity and Reliability

A. Kodaei^{*1}, S.M. Seyed Ahmadi²

1. Assistant Professor, Department of Psychology, Payame Noor University

2. M.S.c., Educational Sciences, Farhangian University of Kurdistan

Received: 2020/04/10 Accepted: 2020/03/16

Abstract

The main purpose of the present study was to investigate psychometric properties of the Trait Emotional Intelligence- Adolescent Short Form (TEI-ASF, Petrides, Sangareau, Furnham & Frederickson, 2006) among Iranian gifted adolescents. In this correlational study, 347 gifted adolescents (148 male and 199 female) completed the Trait Emotional Intelligence- Adolescent Short Form (TEI-ASF) and the Adolescent Resilience Scale (ARS, Oshio, Nakaya, Kaneko & Nagamine, 2002). The confirmatory factor analysis method and internal consistency were used to determine the TEI-ASF's factorial validity and reliability, respectively. Also, in order to examine the construct validity of the TEI-ASF, correlations between different dimensions of TEI-ASF with scales of adolescent's resilience was calculated. The results of confirmatory factor analysis based on AMOS software showed that 4-factor structure of the well-being, sociability, self-control and emotionality in the Iranian sample had good fit with data. Correlational analyses between different dimensions of TEI-ASF with scales of adolescent's resilience provided initial evidence for the TEI-ASF convergent validity. Internal consistency for the well-being, sociability, self-control and emotionality subscales was 0/82, 0/73, 0/73 & 0/70 respectively. In sum, these findings provide evidence for the validity and reliability of the TEI-ASF as an instrument for measuring Trait Emotional Intelligence among Iranian gifted adolescents.

Keywords

Confirmatory Factor Analysis, The Trait Emotional Intelligence Questionnaire - Adolescent Short Form, Psychological Resilience.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف آزمون روان‌سنجی نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان (TEI-ASF)، پتریدس، سانگاریو، فرنهام و فردریکسون، (2006) در بین گروهی از نوجوانان سرآمد ایرانی انجام شد. در مطالعه همبستگی حاضر، 347 نوجوان سرآمد (148 پسر و 199 دختر) به نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان و مقیاس تاب‌آوری نوجوان (ARS، اُشیو، ناکایا، کانیکو و ناگامی، 2002) پاسخ دادند. به منظور تعیین روایی عاملی نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان از روش آماری تحلیل عاملی تأییدی و به منظور بررسی همسانی درونی پرسش‌نامه از ضرایب آلفای کرونباخ استفاده شد. همچنین، به منظور مطالعه روایی سازه نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان، ضرایب همبستگی بین عوامل اصلی نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان با ابعاد مختلف تاب‌آوری روان‌شناختی نوجوانان گزارش شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی بر پایه نرم‌افزار AMOS نشان داد که نسخه چهار عاملی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور شامل بهزیستی، اجتماعی بودن، خودکنترلی و احساساتی بودن، با داده‌ها برازش مطلوبی داشت. نتایج مربوط به همبستگی بین عامل‌های هوش هیجانی با مؤلفه‌های تاب‌آوری روان‌شناختی نوجوانان شامل نوجویی، نظم‌بخشی هیجانی و جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده، به طور تجربی از روایی سازه نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان حمایت کرد. مقادیر ضرایب همسانی درونی عامل‌های بهزیستی، اجتماعی بودن، خودکنترلی و احساساتی بودن به ترتیب برابر با 0/82، 0/73 و 0/73 و 0/70 به دست آمد. در مجموع، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای سنجش سازه هوش هیجانی صفت‌محور در بین نوجوانان سرآمد ایرانی ابزاری روا و پایا است.

واژگان کلیدی

تحلیل عاملی تأییدی، پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه کوتاه نوجوان، تاب‌آوری روان‌شناختی.

مقدمه

در خلال سال‌های گذشته، مطالعه هوش هیجانی به مثابه یک سازه با اهمیتِ تصریح‌کننده تفاوت‌های فردی افراد در بافت مطالعاتی چگونگی درک و فهم و نظم‌بخشی تجارب هیجانی خویشتن و دیگران در کانون توجه محققان مختلف بوده است (نوزاکی، 2019). همسو با شواهد تجربی موجود، از یک سوی، تاکید بر رابطه هوش هیجانی با سلامت هیجانی/جسمانی، کفایت فردی/اجتماعی و موفقیت حرفه‌ای افراد (باربرو و تریگلان، 2020؛ ایل - خداری و سامارا، 2019) و از دیگر سوی، وجود شواهدی در دفاع از ایده خطیر آموزش و ارتقای بهره هیجانی افراد سبب شده است که مطالعه این قلمرو مطالعاتی همواره به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های پژوهشی محققان مختلف تبدیل شود (دارلاک، ویسبرگ، دیمینیکی، تیلور و اسپلینگر، 2011). به طور ویژه، مرور نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد که نوجوانان و جوانان با هوش هیجانی بالا سطوح پایینی از نشانه‌های افسردگی و اضطراب، میزان کمی از رفتارهای مخرب و نشانه‌شناسی اختلال نقص توجه و بیش‌فعالی (سیجادو، رودریگو - رویز، لویز - دلگادو و لاسادا، 2018؛ کریستنسن، پارکر، تیلور، کیفر، کاستریمان و سامرفیلد، 2014) و البته افزایش احتمال موفقیت در امتحانات (پیرا و دیجاکما، 2013) و نمایش رفتارهای اجتماعی مثبت و تاب‌آورانه را داشته‌اند (مک‌کارتی، فورد، لوماس و استاگ، 2020). به طور کلی، این سازه به دو شیوه و با تاکید بر عناصر توانایی²⁰¹ و صفت²⁰² اندازه‌گیری می‌شود. در رویکرد مفهومی متمرکز بر توانایی، هوش هیجانی به مثابه وجه متمایزی از هوش که برای استدلال کردن درباره هیجان به کار می‌رود، دربردارنده مجموعه‌ای از توانش‌های شناختی است که به منظور پردازش اطلاعات هیجانی پیچیده مورد استفاده قرار می‌گیرد (میر، رابرتس و بارسادی، 2008). این مهارت‌ها که شامل مهارت‌های درک، استفاده، فهم و مدیریت هیجان است، همچون سنجش توانش‌های شناختی به شیوه سنتی از طریق

آزمون‌های عملکرد پیشینه²⁰³ اندازه‌گیری می‌شود. در مقابل، رویکرد صفتی درباره هوش هیجانی به کنش وری، اولویت‌ها و کیفیت‌های هیجانی خودادراک شده‌ای مربوط می‌شوند که در اساس در ویژگی‌هایی مانند همدلی، سازگاری، بیانگری هیجانی و جرأت‌ورزی، نمود می‌یابند. پرز، پتریدس و فرنهام (2005) یادآور شدند که گروه وسیعی از مدل‌های مفهومی و ابزارهای سنجش هوش هیجانی با تاکید بر منطق فکری رویکرد صفت‌محور توسعه یافته‌اند. مرور شواهد تجربی نشان می‌دهد که در خلال سال‌های گذشته، محققان مختلف با هدف مطالعه هوش هیجانی از ابزارهای سنجش متفاوتی استفاده کرده‌اند (غفرانی کلیشمی، اشقلى فراهانی، جمشیدی اورک، عرب عامری، بنی هاشمی و سیدفاطمی، 1395). در مطالعه حاضر، بر مفهوم هوش هیجانی به مثابه مجموعه‌ای از ادراکات هیجانی قرار گرفته در سطوح زیرین شخصیت و مختصات فنی ابزار سنجش این سازه - پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه نوجوان²⁰⁴ تاکید شده است (کوپر و پتریدس، 2010؛ پتریدس، پیتا و کاکیناکی، 2007؛ پتریدس، پریز - گنزالز و فرنهام، 2007 پتریدس، میکالازاک، ماورولی، سانچز - رویز، فرنهام و پریز - گنزالز، 2016).

توسعه نسخه‌های زبانی مختلف پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور شامل نسخه‌های زبانی لهستانی (سیزیگیل، جاسیلسکا و ویتیکوسکا، 2015)، کانادایی (سیگیلینگ، ویسلی، پتریدس و ساکوفسکی، 2015)، فرانسوی (استاسارت، اتینی، لامینت، کایدی و لاهایی، 2017)، استرالیایی (پرا، 2015)، صربستانی (بانجاک، هال، پتریدس و ماورولی، 2016)، کاتالونیایی (الوجا، بلنچ و پتریدس، 2016)، اسپانیایی (لاوردی، آلن و گالن، 2016)، یونانی (استاماتوپولا، گالانیس و پریزراکراس، 2016؛ استاماتوپولا، گالانیس، تزاولا، پتریدس و پریزراکراس، 2018)، چینی (فیهر، یان، ساکوفسکی، پلافی و گوا، 2019)، ژاپنی (فوکادا، ساکوفسکی، تاماگا، فانگ، میاکا و کیاما، 2011)، گرجستانی (مارتسکویشویلی،

²⁰¹Maximum performance
²⁰⁴Trait Emotional Intelligence Questionnaire-Adolescent Short Form

²⁰²Ability
²⁰³Trait

تحلیل مؤلفه‌های اصلی²⁰ استفاده از روش چرخش اُبلیمین²¹ به طور تجربی از ساختار چهار عاملی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور حمایت کرد. ضرایب همگرایی²² ساختار عاملی در ماتریس الگو²³ نمونه‌های بلژیکی و انگلیسی بین 0/96 تا 0/99 به دست آمد که شواهد استواری در دفاع از هم ارزی عاملی²⁴ پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور فراهم کرد. این ساختار عامل اکتشافی در نمونه‌های گرجستانی و هنگ کنگی نیز تکرار و تایید شد (گاکن، فرنهام، ماورولی و پتریدس، 2014). در مطالعه فریدنتالر، نیوبوئر، گابلر، اسپچلر و ریندرمن (2008) نتایج تحلیل عاملی تاییدی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور نشان داد که ساختار چهار عاملی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور پس از ایجاد کوارینانس بین باقیمانده‌های خطا برای زوج وجوه شادکامی - خوش بینی، شادکامی - روابط، جرأت‌ورزی - همدلی، جرأت‌ورزی - آگاهی اجتماعی و جرأت‌ورزی - روابط، با داده‌ها برازش قابل قبولی نشان داد. در مطالعه جاکوب، سیم و زیمرمن (2015) نیز نتایج تحلیل عاملی تاییدی نشان داد که ساختار عاملی مرتبه بالاتر²⁵ نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور پس از ایجاد کوارینانس بین باقیمانده‌های خطا برای زوج وجوه شادکامی - خوش‌بینی و عزت نفس - آگاهی اجتماعی، با داده‌ها برازش قابل قبولی داشت. در مطالعه مارجانویک و دیمتریجویک (2014) نیز نتایج تحلیل عاملی تاییدی نسخه صربستانی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور پس از ایجاد کوارینانس بین باقیمانده‌های خطا برای زوج وجوه شادکامی - خوش‌بینی، بیانگری هیجانی - آگاهی اجتماعی و همدلی - جرأت‌ورزی، نشان داد که نسخه چهار عاملی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور با داده‌ها برازش قابل قبولی داشت. در مطالعه آلوجا و همکاران (2016) که با هدف تحلیل روان‌سنجی نسخه کاتالونیایی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور انجام شد، نتایج روش‌های آماری تحلیل عاملی تاییدی و

آرتینو و میستویرشویلی، (2013)، ترکیه‌ای (دینیز، اُز و ایسیک، 2013) و ایتالیایی (آندری، مانسینی، ترامبانی، بالدارا و راسو، 2014؛ آندری، اسمیت، سارسینیلی، بالدارا و سافلوفسکی، 2016؛ آندری، سیگلینگ، آلی، بالدارو و پتریدس، 2016؛ چیرامبولو، پیکانی، مارلی و پتریدس، 2019؛ دیفایو، ساکلوفسکی و تریبلا، 2016) نشان می‌دهد که در طول پانزده سال گذشته، این ابزار سنجش بر پیشینه پژوهشی متمرکز بر سازه هوش هیجانی تأثیری چشمگیر و شگرف داشته است. نسخه اصلی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور نخستین بار با استفاده از نمونه بزرگی از افراد 15 تا 77 سال انگلیسی و با 153 ماده، پانزده وجه و چهار قلمرو مفهومی زیربنایی، توسعه یافت. تحلیل متمرکز بر ساختار عامل اکتشافی، چهار عامل زیربنایی شامل عامل احساساتی بودن¹ با شمول ابعادی مانند درک هیجانی²؛ همدلی صفتی³، بیانگری هیجان⁴ و روابط⁵؛ عامل خودکنترلی⁶ با شمول ابعادی مانند نظم‌بخشی هیجانی⁷؛ مدیریت تنیدگی⁸، کنترل تکانه⁹، سازگاری¹⁰ و خودانگیختگی¹¹؛ عامل اجتماعی بودن¹² با شمول ابعادی مانند جرأت‌ورزی¹³، مدیریت هیجان¹⁴، آگاهی اجتماعی¹⁵ و در نهایت، عامل بهزیستی¹⁶ با شمول ابعادی مانند شادکامی صفتی¹⁷، خوش بینی صفتی¹⁸ و عزت نفس¹⁹ نشان داد.

در مطالعه میکولوزاک و همکاران (2007) که با هدف تحلیل مشخصه‌های روان‌سنجی نسخه بلژیکی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور انجام شد، نتایج

- 1 Emotionality
- 2 Emotion Perception
- 3 Trait Empathy
- 4 Emotion Expression
- 5 Relationships
- 6 Self-Control
- 7 Emotion Control
- 8 Stress Management
- 9 Impulse Control
- 10 Adaptability
- 11 Self-Motivation
- 12 Sociability
- 13 Assertiveness
- 14 Emotion Management
- 15 Social Awareness
- 16 Well-Being
- 17 Trait Happiness
- 18 Trait Optimism
- 19 Self-Esteem

- 20 Central Parameters
- 21 Oblimin Rotation
- 22 Convergence Factors
- 23 Pattern Matrix
- 24 Factor Equivalence
- 25 Higher-Order Factor Structure

نسخه نوجوان را در بین گروهی از دانش‌آموزان سرآمد آزمون کنند.

روش

مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود که بر ماتریس کواریانس مبتنی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی نوجوانان تیزهوش دختر و پسر پایه‌های هفتم تا یازدهم شهرستان اردبیل در سال تحصیلی 96-97 بودند. در این مطالعه، گروه نمونه شامل 347 دانش‌آموز دختر و پسر [148 دانش‌آموز پسر با میانگین سنی 14/82 سال (انحراف معیار=1/24، 17-13) و 199 دانش‌آموز دختر با میانگین سنی 15/11 سال (انحراف معیار=1/43، 17-13)] در پایه‌های هفتم تا هشتم بودند که با روش نمونه‌برداری در دسترس انتخاب شدند. در نمونه منتخب، 78 دانش‌آموز (22/5 درصد) در پایه هفتم، 74 دانش‌آموز (21/3 درصد) در پایه هشتم، 76 دانش‌آموز (21/9 درصد) در پایه نهم، 68 دانش‌آموز (19/6 درصد) در پایه دهم و در نهایت، 51 دانش‌آموز (14/7 درصد) در پایه یازدهم، عضویت داشتند. طبق دیدگاه کلاین (2005) در مطالعاتی که با هدف تحلیل ساختار عاملی ابزارهای سنجش انجام می‌شوند، بین حداقل 5 تا حداکثر 20 مشارکت کننده به ازای هر ماده آزمون باید انتخاب شوند. در مطالعه حاضر، بر اساس منطق پیشنهادی کلاین (2005) از قاعده 10 به 1 استفاده شد. البته، با پیش‌بینی ریزش احتمالی برخی از مشارکت کنندگان، حدود 10 درصد از آنچه بر اساس قاعده پیشنهادی کلاین، پیشنهاد شد، بیشتر انتخاب شدند.

ابزارهای سنجش

مقیاس تاب‌آوری نوجوان⁵ (ARS)، اشیو، ناکایا، کانیکو و ناگامی، (2002). اشیو و همکاران (2002) مقیاس تاب‌آوری نوجوان را با هدف سنجش کیفیت روان‌شناختی تاب‌آوری در نوجوانان توسعه دادند. این مقیاس شامل 21 گویه است و نوجوان به هر مقیاس بر روی یک طیف هفت درجه‌ای از 1 (به هیچ وجه صدق نمی‌کند) تا 7 (کاملاً صدق می‌کند) پاسخ می‌دهند. مقیاس تاب‌آوری نوجوان از

اکتشافی از تشابه زیربنای تئوریک ساختار عاملی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور با تاکید بر پانزده وجه و چهار عامل اساسی در نمونه‌های کاتالونایی و انگلیسی به طور تجربی حمایت کرد. در این مطالعه، ضرایب هم‌گرایی راه حل عاملی در نمونه‌های کاتالونایی و انگلیسی بالاتر از 0/98 به دست آمد. افزون بر این، نتایج تحلیل‌های بین گروهی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور در نمونه‌های کاتالونایی و انگلیسی به طور تجربی از ثبات بین فرهنگی ابزار حمایت کرد. در نهایت، نتایج نشان داد که در دو نمونه روابط بین عامل‌های اساسی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور و وجوه آنها مشابه بودند.

مرور شواهد تجربی در قلمرو مطالعاتی روان‌شناسی تیزهوشی² نشان می‌دهد که واقعیت غیرقابل انکار و رو به رشد عضویت در گروه سرآمدان غیرموفق یا سرآمدان خاموش³ ضمن تصریح بیش از پیش نابسندگی توان تفسیری ظرفیت‌های صرف شناختی در مواجهه با مطالبه‌گری‌های موقعیت‌های پیشرفت، ضرورت تاکید بر توانش‌های هیجانی/اجتماعی را به مثابه یک وجه تکمیلی برای توانش‌های شناختی به منظور کمک به تحقق تجارب پیشرفت شگرف در این فراگیران گریزناپذیر می‌کند (پارکر، ساکولفسکی و کیفر، 2017؛ باران، 2007؛ باران و ماری، 2009؛ دیویدسون، 2009؛ رضوی علوی، شکری و پورشهریار، 1396؛ پاسبانی، شکری و پورشهریار، 1394؛ فیروزمنش و شکری، 1394؛ ملکیان جلیلی و شکری، 1391). در این بین، مرور پیشینه تحقیق نشان می‌دهد که ظهور و بروز ایده تیزهوشی هیجانی - اجتماعی⁴ (صوفی، شکری، فتح‌آبادی و قنبری، 1397؛ صوفی و همکاران، 1398)، مصداق برجسته نقش آفرینی توانش‌های هیجانی/اجتماعی در بستر آفرینی برای تحقق تجارب پیشرفت در بین فراگیران سرآمد است؛ بنابراین، با توجه به نقش تعیین‌کننده توانش‌های هیجانی/اجتماعی در بین فراگیران سرآمد، محققان در مطالعه حاضر کوشیدند مشخصه‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه هوش هیجانی -

1Cross.Cultura

2Psychology of Giftedness

3Unsuccessful Gifted

4Socio.Emotional Giftedness

5Adolescent Resilience Scale (Ars)

مانند شادکامی صفتی، خوش‌بینی صفتی و عزت نفس به طور تجربی حمایت کرد. نتایج مطالعات متفاوتی از مشخصه‌های فنی روایی و پایایی نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی برای نوجوانان به طور تجربی حمایت کرده‌اند (جاکوب و همکاران، 2015؛ پتریدس و همکاران، 2006). در مطالعه حاضر ضرایب همسانی درونی عامل‌های زیربنایی نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور شامل بهزیستی، اجتماعی بودن، خودکنترلی و احساساتی بودن به ترتیب برابر با 0/82، 0/73، 0/73 و 0/70 به دست آمد.

در این مطالعه، برای آماده‌سازی نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان ایرانی از روش ترجمه مجدد استفاده شد؛ بنابراین، به منظور استفاده از نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان ایرانی، نسخه انگلیسی آن برای نمونه نوجوانان ایرانی به زبان فارسی ترجمه شد. برای این منظور، با هدف حفظ هم ارزی زبانی و مفهومی، نسخه فارسی به کمک یک فرد دو زبانه دیگر به انگلیسی برگردانده شدند (مارسلا و لئونگ، 1995). در ادامه، دو مترجم درباره تفاوت موجود بین نسخه‌های انگلیسی بحث کردند و از طریق «فرایند مرور مکرر» این تفاوت‌ها به حداقل ممکن کاهش یافت. بر این اساس، مترجمان نسخه ترجمه شده با نسخه اصلی به دقت بررسی شد. در نهایت، سه نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه، روایی محتوا و تطابق فرهنگی این پرسش‌نامه را مطالعه و تایید کردند.

منطق تحلیل داده‌ها. در این مطالعه، تحلیل داده‌ها بر پایه نظریه کلاسیک تست انجام شد. ابقا یا حذف مواد نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان ایرانی به اتکای مشخصه‌های آماری تحلیل عاملی صورت گرفت. در این مطالعه برای استفاده از تحلیل عاملی تأییدی از روش بیشینه درست‌نمایی⁴ برای برآورد مدل، و همسو با پیشنهاد میرز، گامست و گارینو (2013) به منظور ارائه یک ارزیابی جامع از برازش الگو از شاخص مجذور خی²، شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (df/χ²)، شاخص

سه بعد نوجویی¹، نظم‌بخشی هیجانی² و جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده³ تشکیل شده است. در مطالعه اُشیو و همکاران (2002) ضرایب همسانی درونی زیرمقیاس‌های نوجویی، نظم‌بخشی هیجانی و جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده و نمره کلی تاب‌آوری به ترتیب 0/79، 0/77، 0/81 و 0/85 به دست آمد. در مطالعه اُشیو و همکاران (2002) الگوی پراکندگی مشترک بین زیرمقیاس‌های تاب‌آوری نوجوان با نمره کلی پرسش‌نامه سلامت عمومی، از روایی سازه مقیاس تاب‌آوری نوجوان به طور تجربی حمایت کرد. افزون بر این، در این مطالعه، ضرایب همسانی درونی زیرمقیاس‌های نوجویی، نظم‌بخشی هیجانی و جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده و نمره کلی تاب‌آوری به ترتیب 0/71، 0/75، 0/91 و 0/86 به دست آمد.

پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه نوجوان (TEI-ASF). پتریدس، سانگاریو، فرنهام و فردریکسون، (2006). پتریدس و همکاران (2006) با پیروی از منطق تئوریک زیربنایی نسخه اصلی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور و با تاکید بر ساده‌سازی ساقه ماده‌های نسخه اصلی، نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوان را توسعه دادند. این پرسش‌نامه مشتمل بر 30 ماده است که نوجوانان به هر ماده بر روی یک طیف هفت درجه‌ای از کاملاً مخالف (1) تا کاملاً موافق (7) پاسخ می‌دهند. در این ابزار سنجش، ماده‌های 2، 4، 5، 7، 8، 10، 12، 13، 14، 16، 18، 22، 25، 26 و 28 به صورت معکوس نمره گذاری می‌شود. در مطالعه پتریدس و همکاران (2006)، نتایج مربوط به تحلیل ساختار اکتشافی همسو با نسخه اصلی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور، از چهار عامل زیربنایی شامل عامل احساساتی بودن با شمول ابعادی مانند درک هیجانی، همدلی صفتی، بیانگری هیجان و روابط، عامل خودکنترلی با شمول ابعادی مانند نظم‌بخشی هیجانی، مدیریت تنیدگی، کنترل تکانه، سازگاری و خودانگیختگی، عامل اجتماعی بودن با شمول ابعادی مانند جرأت‌ورزی، مدیریت هیجان، آگاهی اجتماعی و عزت نفس و در نهایت، عامل بهزیستی با شمول ابعادی

4Back Translation
5Iterative Review Process
6Maximum Likelihood

1Novelty Seeking
2Emotional Regulation
3Positive Future Orientation

جدول 1. اندازه‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار و شاخص‌های چولگی و کشیدگی ماده‌ها TEIQue-SF

میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	ماده‌ها	
4/86	1/72	-0/67	-0/41	به راحتی می‌توانم درباره احساساتم با دیگران صحبت کنم.	1
4/75	1/77	-0/44	-0/89	معمولاً نمی‌توانم از نگاه دیگران مسائل را ببینم.	2
5/45	1/54	-0/99	0/51	بسیار باانگیزه هستم.	3
4/57	1/89	-0/32	-0/68	نمی‌توانم احساساتم را کنترل کنم.	4
5/30	1/92	-0/90	-0/40	زندگی لذت بخشی ندارم.	5
5/73	1/54	0/36	0/16	رابطه‌ام با همکلاسی‌هایم خوب است.	6
4/27	1/76	-0/15	-0/93	زیاد نظراتم را تغییر می‌دهم.	7
4/36	1/92	0/16	0/11	اغلب نمی‌توانم بفهمم که دقیقاً چه حسی دارم.	8
5/15	1/85	-0/86	-0/22	از قیافه ظاهری خودم خوشم می‌آید.	9
5/33	1/78	-0/90	-0/34	نمی‌توانم از حق خودم دفاع کنم.	10
5/73	1/50	0/38	0/59	وقتی بخوام می‌توانم کاری کنم که دیگران حال‌شان خوب شود.	11
5/31	1/91	-0/90	-0/41	گاهی فکر می‌کنم در تمام طول زندگی بدبخت خواهم بود.	12
4/22	1/87	0/06	-0/55	گاهی دیگران می‌گویند من با آنها بد رفتاری می‌کنم.	13
5/03	1/67	-0/65	-0/37	نمی‌توانم خودم را با تغییراتی که در زندگی ام به وجود می‌آید سازگار کنم.	14
4/86	1/87	-0/55	-0/81	می‌توانم استرس‌هایم را کنترل کنم.	15
4/52	1/89	-0/25	-0/40	نمی‌دانم چطور می‌توانم محبتم را به دوستان و نزدیکانم نشان دهم.	16
5/38	1/59	-0/98	0/35	می‌توانم خودم را جای دیگران بگذارم و احساسات آنها را درک کنم.	17
4/91	1/92	-0/53	-0/94	به راحتی انگیزه‌ام را از دست می‌دهم.	18
5/07	1/85	-0/78	-0/39	وقتی بخوام می‌توانم عصبانیتم را کنترل کنم.	19
5/46	1/70	-0/69	0/37	از زندگی خود راضی و خوشحال هستم.	20
5/46	1/54	-0/87	0/02	به خوبی می‌توانم با دیگران مذاکره و گفتگو کنم.	21
3/22	1/83	-0/58	0/57	گاهی درگیر کارهایی می‌شوم که بعد از مدتی دلم می‌خواهد از شر آن خلاص شوم.	22
4/96	1/69	-0/59	-0/31	خیلی به احساساتم توجه می‌کنم.	23
5/61	1/55	-0/19	0/95	درباره خودم احساس خوبی دارم.	24
5/39	1/81	-0/90	-0/30	معمولاً تسلیم می‌شوم، حتی اگر بدانم حق با من است.	25
4/43	1/73	-0/26	-0/76	نمی‌توانم احساسات دیگران را تغییر دهم.	26
4/96	1/58	-0/69	-0/03	فکر می‌کنم کارهایم همیشه خوب پیش خواهد رفت.	27
4/29	1/29	-0/15	0/38	گاهی آرزو می‌کنم، ای کاش رابطه بهتری با پدر و مادرم داشتم.	28
5/33	1/72	-0/84	-0/27	با وارد شدن به محیط‌های جدید مشکلی ندارم.	29
5/06	1/70	-0/69	-0/34	می‌توانم افکارم را کنترل کنم و زیادی نگران نشوم.	30

آلوجا و همکاران (2016)، در این مطالعه نیز الگوی اندازه‌گیری مشتعل بر چهار عامل نظری زیربنایی با شمول 15 وجه را به عنوان الگوی مفروض ارجح انتخاب و آزمون شد.

یافته‌ها

جدول 1 اندازه‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار و شاخص‌های چولگی و کشیدگی ماده‌های مقیاس فریب‌کاری تحصیلی را در نمونه نوجوانان نشان می‌دهد.

برازش مقایسه‌ای¹(CFI)، شاخص نیکویی برازش²(GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی³(AGFI) و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب⁴(RMSEA) استفاده شد. همسو با نتایج مطالعات جاکوب و همکاران (2015) و

1Comparative Fit Index (Cfi)

2Goodness of Fit Index (Gfi)

3Adjusted Goodness of Fit Index (Agfi)

4. Root Mean Square Error of Approximation (Rmse)

نوجوانان برای هر یک از شاخص‌های پیشنهادی میرز و همکاران (2013) شامل شاخص مجذور خی (χ^2)، شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص برازش مقایسه ای (CFI)، شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی (AGFI) و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) به ترتیب برابر با 208/64، 0/065 و 0/89، 0/93، 0/93، 2/48. با وجود آن که، واحد مقداری اندازه‌های نیکویی برازش بر اساس منطق پیشنهادی میرز و همکاران (2013) بر مقبولیت برازندگی مدل پیشنهادی (مدل اندازه‌گیری مشتمل بر چهار عامل نظری زیربنایی با شمول 15 وجه نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان ایرانی) با داده‌های جمع‌آوری شده دلالت دارد، اما همسو با نتایج مطالعات جاکوب و همکاران (2015) و مارجانویک و دیمتریچویک (2014)، از آنجا که در این مطالعه نیز انتخاب گام اصلاح مدل از چند طریق ایجاد کواریانس بین باقیمانده‌های خطا برای زوج وجوه چندگانه نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان به بهبود برازندگی مدل پیشنهادی با داده‌ها منجر می‌شود، محققان با رعایت ملاحظات تئوریک توجیه‌کننده انتخاب گام اصلاح مدل، با تاکید بر ایجاد کواریانس بین باقیمانده‌های خطا برای مدل پیشنهادی، آن مدل را اصلاح کردند (شکل 2). نتایج در این بخش نشان می‌دهد که برای

در مطالعه حاضر، قبل از تحلیل داده‌ها به کمک روش آماری تحلیل عاملی تاییدی، همسو با پیشنهاد کلاین (2005) و میرز، گامست و گارینو (2013) مفروضه‌های بهنجاری تک متغیری¹ - به کمک برآورد مقادیر چولگی² و کشیدگی³ - بهنجاری چندمتغیری⁴ و مقادیر پرت - از طریق روش فاصله ماهالانویس⁵ و داده‌های گمشده - به کمک روش بیشینه انتظار⁶ - آزمون و تایید شدند. افزون بر این، در این مطالعه، نتایج مربوط به پراکندگی مشترک بین متغیرهای مشاهده شده، نشان می‌دهد که مفروضه‌های خطی بودن⁷ و هم خطی چندگانه⁸ رعایت شده است. در ادامه، همسو با مطالعات جاکوب و همکاران (2015)، با هدف آزمون برازندگی الگوی اندازه‌گیری مشتمل بر چهار عامل نظری زیربنایی با شمول 15 وجه با داده‌های مشاهده در نمونه نوجوانان سرآمد، از روش آماری تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد. به بیان دیگر، در این مطالعه، به کمک تحلیل عاملی تاییدی و با استفاده از نرم‌افزار آموس نسخه 18، مدل اندازه‌گیری مشتمل بر چهار عامل نظری زیربنایی با شمول 15 وجه نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان آزمون شد. افزون بر این، در مطالعه حاضر برای برآورد مدل اندازه‌گیری از روش بیشینه درست‌نمایی نیز استفاده شد. نتایج مربوط به شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری مشتمل بر چهار عامل نظری زیربنایی با شمول 15 وجه

جدول 2. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی اندازه‌گیری مفروض TEI-ASF

RMSEA	CFI	AGFI	GFI	χ^2/df	df	χ^2	
0/065	0/93	0/89	0/93	2/48	84	208/64	مدل قبل از اصلاح
0/046	0/97	0/92	0/95	1/73	80	138/53	مدل بعد از اصلاح

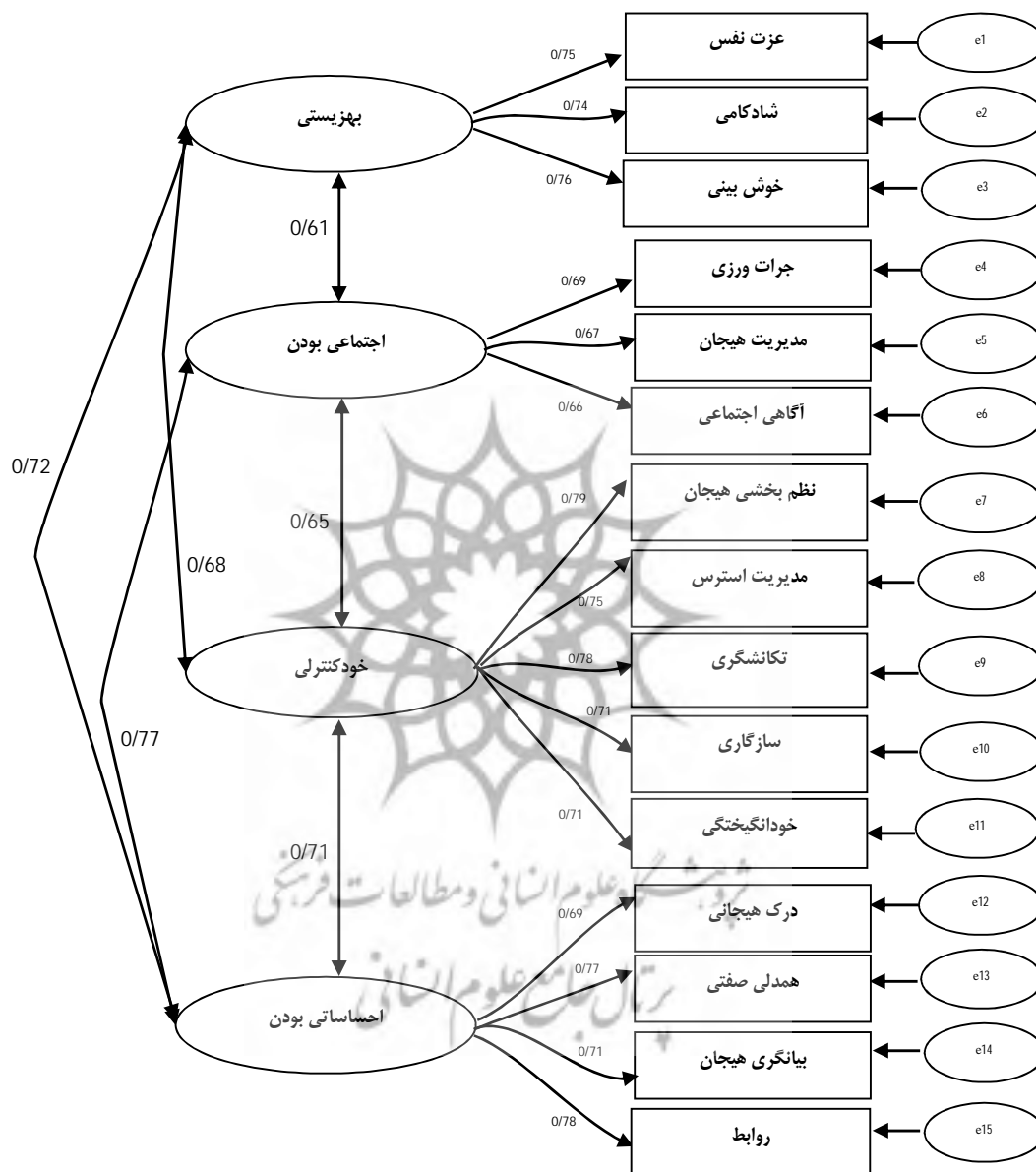
متغیرهای مکنون بهزیستی و احساساتی بودن از طریق ایجاد کواریانس بین باقیمانده‌های خطا برای زوج وجوه «عزت نفس و بیانگری هیجان»، برای متغیرهای مکنون اجتماعی بودن و خودکنترلی از طریق ایجاد کواریانس خطا برای زوج وجوه «آگاهی اجتماعی و سازگاری»، برای متغیر مکنون خودکنترلی از طریق ایجاد کواریانس خطا برای زوج وجوه «نظم‌بخشی هیجانی و مدیریت استرس» و در نهایت، برای متغیرهای مکنون خودکنترلی و احساساتی بودن از

نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای

- 1Univariate Normality
- 2Skewness
- 3Kurtosis
- 4Multivariate Normality
- 5Mahalanobis Distance
- 6Expectation Maximization
- 7Linearity
- 8Multicollinearity

نتایج نشان می‌دهد که برای هر چهار عامل زیربنایی، جمع وزن‌های رگرسیونی از لحاظ آماری معنادارند ($P < 0/001$). در شکل 2، ضرایب رگرسیونی برای عامل بهزیستی 0/74 تا 0/75، ضرایب رگرسیونی برای عامل اجتماعی بودن بین

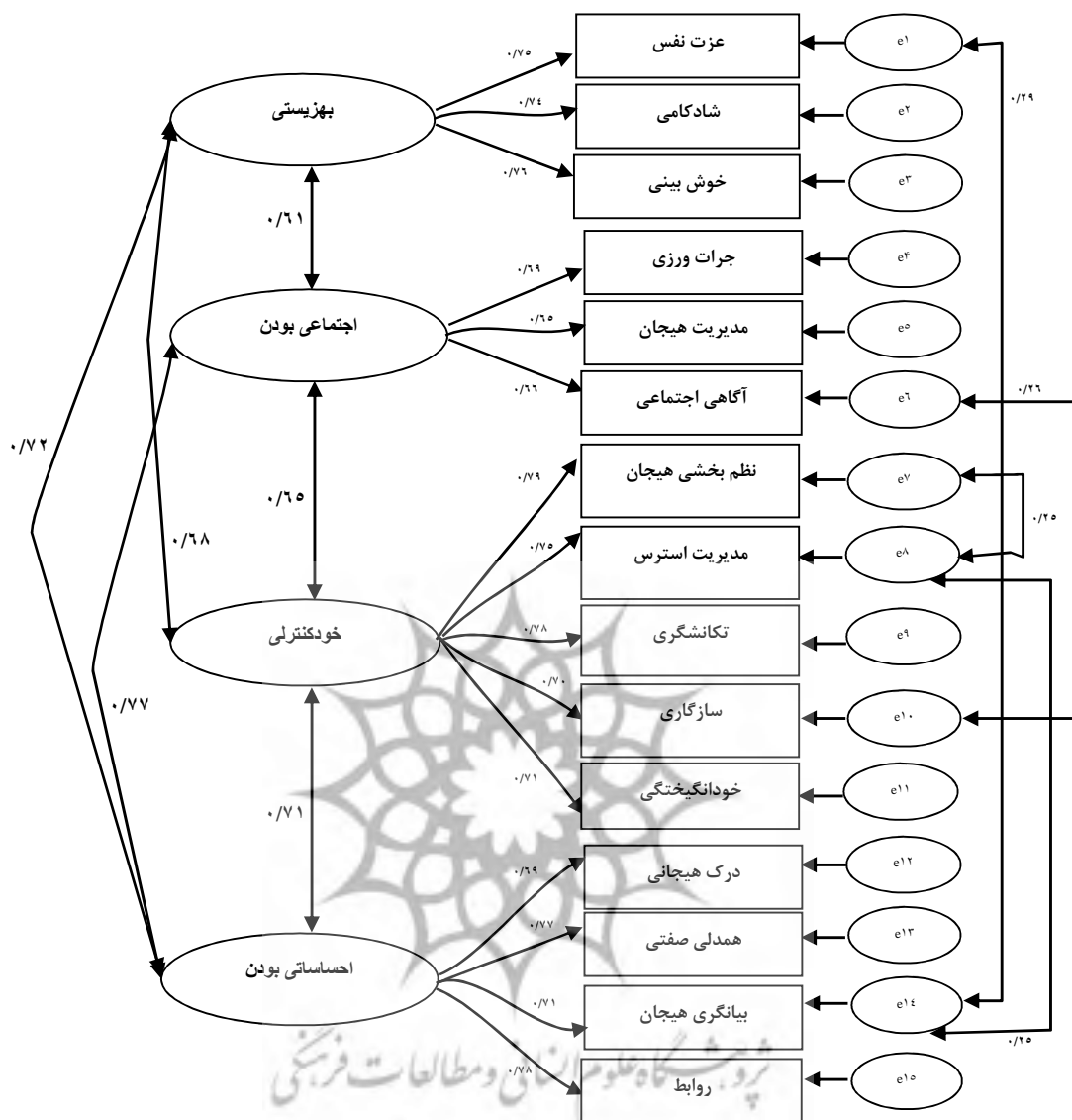
طریق ایجاد کواریانس خطا برای زوج وجوه «مدیریت استرس و بیانگری هیجان» و در مجموع، 4 واحد کاهش در درجه آزادی، مقدار 70/11 واحد از مجذورخی کاهش یافت (جدول 2).



شکل 1. تحلیل تاییدی ساختار چهار بُعدی نسخه کوتاه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان سرآمد قبل از اصلاح

0/65 تا 0/69، ضرایب رگرسیونی برای عامل خودکنترلی بین 0/70 تا 0/79 و در نهایت، ضرایب رگرسیونی برای عامل احساساتی بودن بین 0/69 تا 0/78 به دست آمد. افزون بر این، در مطالعه حاضر، همسو با یافته‌های جاکوب و همکاران (2015)، و آلوجا و همکاران (2016)، الگوی

شکل‌های 1 و 2 نتایج مربوط به وزن‌های رگرسیونی ساختار چهار عاملی مدل اندازه‌گیری نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوان سرآمد ایرانی را قبل و بعد از اصلاح مدل پیشنهادی نشان می‌دهد.



شکل 2. تحلیل تاییدی ساختار چهار بُعدی نسخه کوتاه هوش هیجانی صفت محور برای نوجوانان سرآمد پس از اصلاح

بودن زیرمقیاس سرقت ادبی و کمک‌های غیرمجاز مثبت و معنادار بود ($r=0/72, p<0/001$).

روایی سازه نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان. در نهایت، در این مطالعه، به منظور بررسی روایی سازه نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان، همبستگی بین عوامل زیربنایی در نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان شامل بهرستی، اجتماعی بودن، خودکنترلی و احساساتی بودن با مؤلفه‌های تاب‌آوری روان‌شناختی نوجوانان شامل نوجویی، نظم‌بخشی هیجانی و جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده گزارش شد. در

پراکندگی مشترک بین عامل‌های زیربنایی نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوان سرآمد ایرانی، شواهدی در دفاع از ساختار چهار بُعدی این پرسش‌نامه فراهم آورد. در مطالعه حاضر، همبستگی بین تمامی زوج وجوه نسخه کوتاه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوان سرآمد ایرانی شامل بهرستی و اجتماعی بودن ($r=0/61, p<0/001$)، اجتماعی بودن و خودکنترلی ($r=0/65, p<0/001$)، خودکنترلی و احساساتی بودن ($r=0/71, p<0/001$)، بهرستی و خودکنترلی ($r=0/68, p<0/001$)، اجتماعی بودن و احساساتی بودن ($r=0/77, p<0/001$) و در نهایت، بهرستی و احساساتی

جدول 3، همبستگی مثبت و معنادار هر یک از عوامل زیربنایی نسخه کوتاه پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان شامل بهزیستی، اجتماعی بودن، خودکنترلی و احساساتی بودن با مؤلفه‌های تاب‌آوری روان شناختی نوجوانان شامل نوجویی، نظم‌بخشی هیجانی و جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده، به طور تجربی از روایی سازه نسخه کوتاه پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان حمایت کرد.

اجتماعی بودن، خودکنترلی و احساساتی بودن نشان داد که پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه کوتاه نوجوانان از پایایی لازم برخوردار است. تشابه نتایج مطالعه حاضر با یافته‌های به دست آمده از تحلیل ساختار عاملی پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور در مطالعات جاکوب و همکاران (2015) و آلوچا و همکاران (2016) با تاکید بر الگوی اندازه‌گیری مبتنی بر چهار عامل نظری زیربنایی و با شمول 15 وجه

جدول 3. ماتریس همبستگی عوامل زیربنایی نسخه کوتاه پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان
مؤلفه‌های تاب‌آوری روان‌شناختی نوجوانان

نوجویی	نظم‌بخشی هیجانی	جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده
0/49**	0/52**	0/60**
0/53**	0/55**	0/40**
0/43**	0/69**	0/48**
0/42**	0/53**	0/46**

**P<0/01

نتیجه‌گیری و بحث

مطالعه حاضر با هدف آزمون ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه کوتاه نوجوان در گروهی از نوجوانان دختر و پسر سرآمد ایرانی انجام شد. در مطالعه حاضر نتایج روش تحلیل عاملی تاییدی همسو با نتایج مطالعات جاکوب و همکاران (2015)، آلوچا و همکاران (2016)، سیجادو و همکاران (2018) از برزندگی الگوی اندازه‌گیری مشتمل بر چهار عامل نظری زیربنایی با شمول 15 وجه با داده‌های مشاهده شده در نمونه نوجوانان سرآمد به طور تجربی حمایت کرد. افزون بر این، الگوی کیفی پراکندگی مشترک بین چهار عامل نظری زیربنایی پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه کوتاه نوجوان با مؤلفه‌های تاب‌آوری روان شناختی شامل نوجویی، نظم‌بخشی هیجانی و جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده، به طور تجربی از روایی سازه پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه کوتاه نوجوان در نوجوانان سرآمد ایرانی حمایت کرد. در نهایت، در مطالعه حاضر، ارزش عددی ضرایب همسانی درونی برای عامل‌های بهزیستی،

شامل عامل بهزیستی با شمول شون‌دگی و جوه عزت نفس، شادکامی و خوش بینی، عامل اجتماعی بودن با شمول جوه جرأت‌ورزی، مدیریت هیجان و آگاهی هیجانی، عامل خودکنترلی با شمول نظم‌بخشی هیجان، مدیریت استرس، تکانش‌گری، سازگاری و خودانگیختگی و در نهایت، عامل احساساتی بودن با شمول جوه درک هیجانی، همدلی صفتی، بیانگری هیجان و روابط، نشان می‌دهد که توان تفسیری منطق نظری زیربنایی پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور، فرابافتاری است. به بیان دیگر، تشابه ساختار عاملی نسخه فارسی پرسشنامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان با نسخه‌های زبانی مختلف شامل نسخه کانادایی (سیگلینگ و همکاران، 2015)، لهستانی (سیزیگیل و همکاران، 2015)، فرانسوی (استاسارت و همکاران، 2017)، آلمانی (فریدنتهالر و همکاران، 2008)، صربستانی (بانجاک و همکاران، 2016)، کاتالونیایی (آلوچا و همکاران، 2016)، استرالیایی (پیرا، 2015)، یونانی (استاماتوپولا و همکاران، 2018)، چینی (فیهر و همکاران، 2019) و ایتالیایی (آندری

قوت می‌بخشد. افزون بر این، در این بخش، یافته‌ها از این ایده نیز حمایت می‌کنند که هوش هیجانی با افزایش درک هیجانی از خویشتن و دیگران و همچنین، پیش‌بینی پذیری نتایج متعاقب تلاش‌های مقابله‌ای، استفاده از شیوه‌های فعالانه، رویارویانه و سازنده مقابله با موقعیت‌های چالش‌انگیز را سبب می‌شود. به بیان دیگر، هوش هیجانی از طریق کمک به درک هر چه بهتر مختصات هیجانی دیگران و استفاده از مهارت‌های رابطه بین فردی انطباقی، ضمن تسهیل تعاملات اجتماعی خوشایند و کنش‌وری اجتماعی سطح بالاتر، جهت‌گیری مثبتی را در افراد نسبت به تبعات آینده تجارب چالش‌انگیز فعلی موجب می‌شود. همچنین، نتایجی از این دست همسو با دغدغه‌مندی نظریه ساخت و بسط هیجان‌ات مثبت³ (فردریکسون، 2013) نشان می‌دهد که هوش هیجانی بالا با افزون بخشی بر بسامد و شدت تجارب هیجانی مثبت در ساخت و بسط یافتگی منابع مقابله‌ای افراد در رویارویی با مطالبات فراروی از نقش غیرقابل انکاری برخوردار است. مطالعه حاضر چند محدودیت دارد. اول، نمونه مطالعه حاضر فقط شامل نوجوانان سرآمد شد؛ بنابراین، به منظور تعیین ظرفیت تعمیم‌پذیری یافته‌های مطالعه حاضر به گروه‌های دیگر، انجام مطالعاتی بر روی گروه‌های دیگر مورد نیاز است. دوم، انجام مطالعه حاضر مشتمل بر یکبار اندازه‌گیری بود؛ بنابراین، آزمون میزان ثبات نمره‌های نسخه فارسی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان امکان‌پذیر نیست. سوم، در مطالعه حاضر، آزمون ویژگی‌های فنی مقیاس نسخه فارسی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان با تمرکز بر روایی عاملی و روایی سازه این مقیاس مبتنی بود؛ بنابراین، سنجش ویژگی‌های فنی نسخه فارسی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان با تاکید بر روش‌های دیگری مانند روایی پیش‌بین، روایی واگرا و روایی افزایشی⁴ پیشنهاد می‌شود. چهارم، با وجود آن که در مطالعه حاضر اندازه‌های مربوط به مقیاس فریبکاری تحصیلی از دو گروه جنسی جمع‌آوری

و همکاران، 2016؛ چیرامبولو و همکاران، 2019؛ دیفایو و همکاران، 2016)، ضمن تاکید بر قابلیت کاربردپذیری منطق نظری زیربنایی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان در گروه‌های نمونه مختلف، نشان می‌دهد که ساختار زیربنایی اصلی و سازوکارهای علی نظری تبیین‌کننده سازه هوش هیجانی صفت‌محور، از اصول کلی مشابه‌ای پیروی می‌کند. به بیان دیگر، نتایج پژوهش حاضر تاکید می‌کند که از لحاظ ساختاری، الگوی پیشنهادی در بین زیرگروه‌های مختلف از توان لازم برای توصیف و تبیین نقش غیرقابل انکار سازه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان برخوردار است.

افزون بر این، نتایج مطالعه حاضر با تاکید همبستگی مثبت بین عامل‌های چندگانه سازه هوش هیجانی صفت‌محور با ابعاد مختلف تاب‌آوری روان‌شناختی نوجوانان مانند نظم‌بخشی هیجانی، جهت‌گیری مثبت نسبت به آینده و نوجویی، از روایی سازه پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور - نسخه کوتاه نوجوان، به طور تجربی حمایت کرد. بر اساس نتایج مطالعات سیچادو و همکاران (2018) یکی از مسیرهای مفهومی تعیین‌کننده در تصریح پراکندگی مشترک بین دوایر مفهومی هوش هیجانی صفت‌محور و تاب‌آوری روان‌شناختی بر ظرفیت‌های تبیینی الگوی تفاسیر شناختی افراد متمرکز است. بر این اساس، فرض می‌شود که نمره بالا در عامل‌های چندگانه سازه هوش هیجانی صفت‌محور ضمن تاکید بر خزانه مهارتی افراد در مواجهه با مطالبه‌گری‌های رشدی چندگانه در نوجوانان و به تبع آن التزام به کاربری تفاسیر شناختی خودتوانمندساز² در مقایسه با تفاسیر شناختی خودناتوان‌ساز² در آنها در بافت رویارویی به تجارب انگیزاننده و چالش‌انگیز، احتمال انتخاب گزینه‌های مبتنی بر بازگشت زودهنگام به سطح کنش‌وری اولیه یا انتخاب‌های تاب‌آورانه و حتی انتخاب‌های مبتنی بر بالندگی را در مواجهه با تجارب ناکام‌کننده به جای گزینه‌های رفتاری خودآسیب‌رسان به طور قابل ملاحظه‌ای

3Broaden and Build Theory of Positive Emotions
4Incremental Validity

1Self.Empowering
2Self.Disempowering

در مجموع، یافته‌های مطالعه حاضر نشان می‌دهد که نسخه فارسی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان به مثابه یک ابزار خودگزارشی چندبعدی در قلمرو مطالعاتی توانش‌های هیجانی/اجتماعی نوجوانان سرآمد، از لحاظ روان‌سنجی برای سنجش سازه هوش هیجانی صفت‌محور، ابزاری دقیق و قابل اطمینان است.

شده است اما تحلیل هم ارزی جنسی ساختار عاملی نسخه فارسی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان در کانون توجه محققان قرار نگرفت؛ بنابراین، انجام پژوهشی روشمند با هدف سنجش تغییرناپذیری عاملی نسخه فارسی پرسش‌نامه هوش هیجانی صفت‌محور برای نوجوانان در دو جنس پیشنهاد می‌شود.

منابع

- پاسبانی، ر.، شکری، ا. و پورشهریار، ح (1394). نقش واسطه‌ای استرس تحصیلی در رابطه بین ترس از ارزیابی منفی با بهزیستی هیجانی در نوجوانان تیزهوش و عادی. *دوفصلنامه روان‌شناسی معاصر*، دوره دهم، شماره 1، 72-57.
- رضوی علوی، ز.، شکری، ا.، و پورشهریار، ح (1396). مدل‌یابی روابط بین کمال‌گرایی، هیجانات پیشرفت و بهزیستی تحصیلی در دانش‌آموزان تیزهوش: آزمون تغییرناپذیری جنسی. *فصلنامه روان‌شناسی افراد استثنایی*، سال هفتم، شماره 28، 135-95.
- صوفی، س.، شکری، ا.، فتح‌آبادی، ج.، و قنبری، س (1397). تیزهوشی هیجانی - اجتماعی، چپستی و چرایی؟ پنجمین همایش ملی روان‌شناسی مدرسه. تهران. ایران. 270-271.
- صوفی، س.، شکری، ا.، فتح‌آبادی، ج.، و قنبری، س (1398). ساختار علی پیشایندها و پسایندهای سبک زندگی تحصیلی
- سلامت‌محور در دانش‌آموزان سرآمد دختر. *فصلنامه روان‌شناسی افراد استثنایی*، سال نهم، شماره 35، 72-35.
- غفرانی کلیشمی، ف.، اشقی فراهانی، م.، جمشیدی اورک، ر.، عرب عامری، ز.، بنی هاشمی، س.، و سیدفاطمی، ن (1395). هوش هیجانی در پرستاران: الگوها و روش‌های اندازه‌گیری آن. *نشریه علمی - پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی*، دوره 26، شماره 93، 29-21.
- فیروزمنش، ا.، و شکری، ا (1394). تغییرناپذیری عاملی الگوی اندازه‌گیری نسخه کوتاه مقیاس ترس از ارزیابی منفی در نوجوانان تیزهوش و عادی. *فصلنامه روان‌شناسی افراد استثنایی*، دوره 5، شماره 19، 140-129.
- ملکیان جبلی، م.، و شکری، ا (1391). تغییرناپذیری ساختار عاملی سیاهه تنیدگی ناشی از انتظارهای تحصیلی در دانش‌آموزان تیزهوش و غیرهوش. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، دوره 8، شماره 31، 303-291.
- Aluja, A., Blanch, A., & Petrides, K. V. (2016). Psychometric properties of the Catalan version of the Trait Emotional Intelligence (TEIQue): Comparison between Catalan and English data. *Personality and Individual Differences*, 99, 133-138.
- Andrei, F., Mancini, G., Trombini, E., Baldaro, B., and Russo, P. M. (2014). Testing the incremental validity of trait emotional intelligence: evidence from an Italian sample of adolescents. *Personality and Individual Differences*, 64, 24-29.
- Andrei, F., Siegling, A. B., Aloe, A. M., Baldaro, B., & Petrides, K. V. (2016). The Incremental Validity of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire (TEIQue): A Systematic Review and Meta-Analysis. *Journal of Personality Assessment*, 98(3), 261-276.
- Andrei, F., Smith, M. M., Surcinelli, P., Baldaro, B., and Saklofske, D. H. (2016). The trait emotional intelligence questionnaire: internal structure, convergent, criterion, and incremental validity in an Italian sample. *Meas. Eval. Couns. Develop.* 49, 34-45.
- Banjac, S., Hull, L., Petrides, K. V., & Mavroveli, S. (2016). Validation of the Serbian adaptation of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire-Child Form (TEIQue - CF). *Psihologija*, 49(4), 375-392.
- Bar-On, R. (2007). The impact of emotional intelligence on giftedness. *Gifted Education International*, 22(1), 122-137.

- Bar-On, R., & Maree, J. G. (2009). In search of emotional-social giftedness: A potentially viable and valuable concept. In L. V. Shavinina (Ed.), *International handbook on giftedness* (pp. 559-570). NY: Springer-Verlaag.
- Barreiro, C. A., & Treglown, L. (2020). What makes an engaged employee? A facet-level approach to trait emotional intelligence as a predictor of employee engagement. *Personality and Individual Differences*, 1591, 109-116.
- Cejudo, J., Rodrigo-Ruiz, D., López-Delgado, M. L., & Losada, L. (2018). Emotional intelligence and its relationship with levels of social anxiety and stress in adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15, 1-11.
- Chirumbolo, A., Picconi, L., Morelli, M., & Petrides, K. V. (2019). The assessment of trait emotional intelligence: Psychometric characteristics of the TEIQue-Full Form in a large Italian adult sample. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-10.
- Cooper, A., & Petrides, K. V. (2010). A psychometric analysis of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire-Short Form (TEIQue-SF) using item response theory. *Journal of Personality Assessment*, 92, 449-457.
- Davidson, J. E. (2009). Contemporary models of giftedness. In L. V. Shavinina, (Ed.), *International handbook on giftedness* (pp. 81-97). New York: Springer-Verlaag.
- Deniz, M. E., Ozer, D., & Isik, E. (2013). Trait Emotional Intelligence Questionnaire-Short Form: Validity and reliability studies. *Education and Science*, 38(169), 407-419.
- Di Fabio, A., Saklofske, D. H., and Tremblay, P. F. (2016). Psychometric properties of the Italian trait emotional intelligence questionnaire (I-TEIQue). *Personality and Individual Differences*, 96, 198-201.
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The Impact of Enhancing Students' Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions. *Child development*, 82(1), 405-432.
- El-Khodary, B., & Samara, M. (2019). The mediating role of trait emotional intelligence, prosocial behavior, parental support and parental psychological control on the relationship between war trauma, and PTSD and depression. *Journal of Research in Personality*, 81, 246-256.
- Feher, A., Yan, G., Saklofske, D. H., Plouffe, R. A., & Gao, Y. (2019). An investigation of the psychometric properties of the Chinese Trait Emotional Intelligence Questionnaire Short Form. *Frontiers in Psychology*, 10, 435-442.
- Fredrickson, B. L. (2013). *Love 2.0*. New York: Hudson Street Press.
- Freudenthaler, H. H., Neubauer, A. C., Gabler, P., Scherl, W. G., & Rindermann, H. (2008). Testing and validating the trait emotional intelligence questionnaire (TEIQue) in a German-speaking sample. *Personality and Individual Differences*, 45(7), 673-678.
- Fukuda, E., Saklofske, D. H., Tamaoka, K., Fung, T. S., Miyaoka, Y., and Kiyama, S. (2011). Factor structure of Japanese versions of two emotional intelligence scales. *Int. J. Test.* 11, 71-92.
- Gokçen, E., Furnham, A., Mavroveli, S., & Petrides, K. V. (2014). A cross-cultural investigation of trait emotional intelligence in Hong Kong and the UK. *Personality and Individual Differences*, 65, 30-35.
- Jacobs, I., Sim, C. -W., & Zimmermann, J. (2015). The German TEIQue-SF: Factorial structure and relations to agentive and communal traits and mental health. *Personality and Individual Differences*, 72, 189-194.
- Laborde, S., Allen, M. S., & Guillén, F. (2016). Construct and concurrent validity of the short- and long-form versions of the trait emotional intelligence questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 101, 232-235.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practices of structural equation modeling* (2nd edition). New York: Guilford.
- Kristensen, H. A., Parker, J. D., Taylor, R. N., Keefer, K. V., Kloosterman, P. H., & Summerfeldt, L. J. (2014). The relationship between trait emotional intelligence and ADHD symptoms in adolescents and young adults. *Personality and Individual Differences*, 65(0), 36-41.
- Marjanovic, Z. J., & Dimitrijevic, A. A. (2014). Reliability, construct and criterion-related validity of Serbian adaptation of the

- Trait Emotional Intelligence Questionnaire (TEIQue). *Psicológica*, 47, 249–262.
- Marsella, A. J., & Leong, F. T. L. (1995). Cross-cultural issues in personality and career assessment. *Journal of Career Assessment*, 3, 202–218.
- Marjanovic, Z. J., & Dimitrijevic, A. A. (2014). Reliability, construct and criterios-related validity of Serbian adaptation of the Trait Emocional Intelligence Questionnaire (TEIQue). *Psicológica*, 47, 249–262.
- Martskvishvili, K., Arutinov, L., & Mestvirishvili, M. (2013). A psychometric investigation of the Georgian version of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire. *European Journal of Personality Assessment*, 29, 84–88.
- Mayer, J. D., Roberts, R. D., & Barsade, S. G. (2008). Human abilities: Emotional intelligence. *Annual Review of Psychology*, 59, 507–536.
- McCarthy, S. A., Ford, T. C., Lomas, J. E., & Stough, C. (2020). Subclinical autistic traits mediate the relationship between emotional intelligence and resiliency in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 1581, 109–116.
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2013). *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Sage publication. Thousand Oaks. London. New Dehi.
- Mikolajczak, M., Luminet, O., Leroy, C., & Roy, E. (2007). Psychometric properties of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire: Factor structure, reliability, construct, and incremental validity in a French-Speaking population. *Journal of Personality Assessment*, 88, 338–353.
- Nozaki, Y. (2019). Cross-cultural comparison of the association between trait emotional intelligence and emotion regulation in European-American and Japanese populations. *Personality and Individual Differences*, 1301, 150–155.
- Oshio, A., Nakaya, M., Kaneko, H., & Nagamine, S. (2002). Development and validation of an Adolescent Resilience Scale. *Japanese Journal of Counseling Science*, 35, 57–65.
- Parker, J. DA, Saklofske, D. H., & Keefer, K. V. (2017). Giftedness and academic success in college and university: Why emotional intelligence matters. *Gifted Education International*, 33(2), 183–194.
- Perera, H. N. (2015). The internal structure of responses to the Trait Emotional Intelligence Questionnaire Short-Form: An exploratory structural equation modeling approach. *Journal of Personality Assessment*, 97(4), 411–23.
- Perera, H. N., & DiGiacomo, M. (2013). The relationship of trait emotional intelligence with academic performance: A meta-analytic review. *Learning and Individual Differences*, 28, 20–33.
- Perez, J. C., Petrides, K. V., & Furnham, A. (2005). Measuring trait emotional intelligence. In R. Schultz & R. D. Roberts (Eds.), *International handbook of emotional intelligence*. (pp. 123–143). Cambridge, MA: Hogrefe & Huber.
- Petrides, K. V., Mikolajczak, M., Mavroveli, S., Sánchez-Ruiz, M. J., Furnham, A., & Pérez-González, J-C. (2016). Recent developments in trait emotional intelligence research. *Emotion Review*, 8, 335–341.
- Petrides, K. V., Pérez-González, J. C., & Furnham, A. (2007). On the criterion and incremental validity of trait emotional intelligence. *Cognition and Emotion*, 21, 26–55.
- Petrides, K. V., Pita, R., & Kokkinaki, F. (2007). The location of trait emotional intelligence in personality factor space. *British Journal of Psychology*, 98(2), 273–289.
- Petrides, K. V., Sangareau, Y., Furnham, A., & Frederickson, N. (2006). Trait emotional intelligence and children's peer relations at school. *Social Development*, 15, 537–547.
- Stassart, C., Etienne, A. M., Luminet, O., Kaïdi, L., & Lahaye, M. (2017). The Psychometric properties of the French Version of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire–Child Short Form. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 37(3),
- Siegling, A. B., Vesely, A. K., Petrides, K. V., & Saklofske, D. H. (2015). Incremental validity of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire–Short Form (TEIQue–SF). *Journal of Personality Assessment*, 97(5), 525–535.
- Stamatopoulou, M., Galanis, P., & Prezerakos, P. (2016). Psychometric properties of the Greek translation of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire–Short Form

- (TEIQue-SF). *Personality and Individual Differences*, 95, 80–84.
- Stamatopoulou, M., Galanis, P., Tzavella, F., Petrides, K. V., and Prezerakos, P. (2018). Trait emotional intelligence questionnaire-adolescent short form: A psychometric investigation in Greek context. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 36, 436–445.
- Szczygiel, D., Jasielska, A., & Wytykowska, A. (2015). Psychometric properties of the Polish version of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire-Short Form. *Polish Psychological Bulletin*, 46(3), 447–459.

